

Raadsinformatiebrief¹

Onderwerp	Toekomstscenario kind en gezinsbescherming
Portefeuillehouder	N. Groothuismink, S. Onclin, J. Hamming
Portefeuille	Jeugdbeleid en (specialistische) Jeugdhulp GGD - Jeugdgezondheidszorg Openbare Orde en Veiligheid

Aan de leden van de gemeenteraad Zaanstad,

Inleiding

Het landelijk Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming is gericht op gezinnen en huishoudens (0-100 jaar) die te maken hebben met onveiligheid. In Nederland wordt stapsgewijs wetgeving ingevoerd om het stelsel van kind- en gezinsbescherming te veranderen. In het huidige estafettemodel moeten gezinnen keer op keer hun verhaal vertellen. In de toekomst komt er één organisatie, het zogenaamde Regionaal Veiligheidsteam (kind- en gezinsbescherming). In de regionale proeftuin Zaanstreek Waterland bereiden wij ons voor op toekomstige wetgeving.

Landelijke besluitvorming

In een richtinggevend besluit van november 2024 hebben de staatssecretarissen van VWS en J&V aangegeven dat de nieuwe organisatie een eigenstandige publiekrechtelijke organisatie zal worden. De regionaal veiligheidsteams worden een openbaar lichaam (gemeenschappelijke regeling) op de schaalgrootte van de (25) veiligheidsregio's. Zaanstreek Waterland is een veiligheidsregio. In het regionaal veiligheidsteam worden de functies van Veilig Thuis, de jeugdbescherming (Gecertificeerde Instellingen) en een deel van de functies van de Raad voor de Kinderbescherming ondergebracht. De jeugdreclassering zal onder centrale aansturing vallen. Op dit moment is de planning dat het wetgevingstraject in 2027 wordt afgerond. Daarna hebben de regio's tot 2030 de tijd om de wetgeving door te voeren. Hierover wordt in het voorjaar meer helderheid verwacht.

De gecertificeerde instellingen (GI) hebben via Jeugdzorg Nederland hun teleurstelling uitgesproken over het landelijk besluit². Zij vinden dat er onvoldoende recht wordt gedaan aan de inhoudelijke ontwikkeling. Daarom trekken zij zich terug uit het Landelijk programma Toekomstscenario. Ze blijven wel actief in de (11) proeftuinen. Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de Associatie Wijkteams steunen het besluit van de GI maar blijven wel (in meer of mindere mate) betrokken bij het landelijk programma.

Proeftuin Zaanstreek Waterland

Het Rijk heeft 11 proeftuinen geïnstalleerd om de wetgeving vanuit de praktijk op te bouwen. Zaanstreek Waterland is, sinds vorig jaar, één van die 11 proeftuinen. In 2025 heeft Zaanstreek Waterland, met als penvoerder de gemeente Zaanstad, zich opnieuw als proeftuin aangemeld en daarvoor subsidie aangevraagd (en gekregen).

Het bestuurlijk overleg Allen voor Eén is opdrachtgever voor de proeftuin Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming Zaanstreek Waterland. In september 2024 heeft het bestuurlijk overleg de opdracht gegeven voor een gebiedsgerichte doorontwikkeling van de huidige

¹Op deze raadsinformatiebrief volgt geen actie van de Agendacommissie. Wanneer u een onderwerp hieruit wilt bespreken dan kunt u dit doen door een raadsinstrument in te zetten. Bijvoorbeeld een rondvraag (primair gericht aan het college van B&W of een agenda-initiatief (primair gericht aan de collega fracties)). Vermeld altijd in het raadsinstrument: wat u wilt bespreken inclusief een korte concrete toelichting.

² [Jeugdbeschermingsorganisaties trekken zich terug uit het landelijk programma Toekomstscenario » Jeugdzorg Nederland](#)

proeftuin naar de proeftuin 2.0. Op 22 januari 2025 heeft het bestuurlijk overleg ingestemd met het plan van aanpak.

Dat betekent we in 2025 een volgende stap gaan zetten; van 'iets proberen' naar 'iets bewijzen'. We gaan de huidige werkwijze door ontwikkelen naar een gebiedsgerichte aanpak, op een manier waarvan we denken dat het gaat werken (een zgn. prototype). Kernwoorden of uitgangspunten voor de ontwikkeling zijn; intensief samen, eenvoudig en duidelijk. De proeftuin 2.0 vindt plaats in de gemeente Waterland en in Zaanstad-Noord. Kortweg zullen we in de proeftuin alle gezinnen en huishoudens die te maken hebben met onveiligheid in dat postcode- gebied begeleiden op de nieuwe manier (dus inclusief gedwongen kader).

De proeftuin 2.0 start per 1 februari 2025.

Toelichting op de regionale proeftuin 2.0 Zaanstreek Waterland

Het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming is gericht op gezinnen en huishoudens (0-100) die te maken hebben met onveiligheid. Daarmee bedoelen we (een dreiging van) acuut of structureel lichamelijk, emotioneel en seksueel gewelddadig, misbruikend en verwaarlozend relationeel gedrag.

Doel en resultaat

Met het Toekomstscenario willen we bereiken dat kinderen, volwassenen, gezinnen en huishoudens minder stress ervaren rondom hun bestaanszekerheid en hun veiligheid. We willen dat zij (weer) voldoende eigen regie over hun leven ervaren en (weer) durven te dromen over de toekomst. We willen dat zij nieuwe manieren hebben gevonden om rust en welbevinden in hun leven te brengen en om schadelijke patronen te doorbreken.

Een belangrijk onderdeel van het Toekomstscenario is de hervorming van het stelsel van kind- en gezinsbescherming. We willen bereiken dat gezinnen en huishoudens zich in ons stelsel welkom, gehoord, erkend en veilig voelen. En dat zij zoveel mogelijk steun vanuit hun directe omgeving ervaren en kunnen vertrouwen op de professionals die hen ondersteunen. Daarbij doorbreken we in de proeftuin zoveel mogelijk het huidige estafettemodel (binnen de huidige wettelijke mogelijkheden).

Het resultaat van de proeftuin 2.0 is dat professionals, voor zover dat binnen de huidige wettelijke kaders mogelijk is, samenwerken in een gebiedsgericht team. In dat team voeren zij geheel of een gedeelte van de functionaliteiten en bevoegdheden uit van; Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming, en de Gecertificeerde Instelling (de jeugdbescherming). Ook zetten zij juridische maatregelen in voor volwassenen. Omdat wij wettelijk gezien de functionaliteiten nog niet geheel kunnen samenvoegen noemen wij dit gedurende de proeftuin 2.0; het Regionaal Netwerk Veiligheidsteam (RNVT).

Jeugd- en wijkteams

Het lokale team speelt een centrale rol in deze ontwikkeling. Zij bepalen of zij de expertise en/of bevoegdheden van het RNVT 'erbij halen' op basis van de aard en ernst van de problematiek.

Opzet proeftuin 2.0

Voor de inrichting van de proeftuin 2.0 hebben we lering getrokken uit de lessons learned van de eerste proeftuin. Zo hebben we gezien dat het belangrijk is om; 1) te werken vanuit een gezamenlijk gedragen en doorleefde visie en aanpak; 2) voldoende schaalgrootte te hebben in het gebied; 3) de lokale teams centraal te stellen; en 4) een lerende cultuur te creëren waarin men elkaar aanspreekt over wat wel en niet goed gaat (op alle niveaus).

Er is een programmamanager aangetrokken die met de betrokken organisaties een gezamenlijk gedragen plan van aanpak heeft opgesteld. Het plan van aanpak bestaat uit een

beschrijving van de gezamenlijk gedragen visie en de beoogde werkwijze voor de proeftuin 2.0.

Het postcodegebied waarin de proeftuin gaat werken is gekozen op basis van de schaalgrootte en stabiliteit van het lokale team dat in een bepaald gebied werkt en voldoende schaalgrootte voor de gecertificeerde instellingen, Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderscherming. Daarbij is het van belang het zo eenvoudig mogelijk te houden en te zorgen voor voldoende ontwikkelruimte. De gemeente Waterland is inmiddels zo gewend aan de nieuwe manier van werken dat dit onomkeerbaar is geworden.

Op basis van deze uitgangspunten is gekozen voor:

De gehele gemeente Waterland en de wijken Assendelft, Westzaan, Krommenie en Wormerveer in Zaanstad (kort samengevat Zaanstad-Noord). Voor de gemeente Zaanstad betekent dit dat de werkwijze in de proeftuin en de werkwijze conform de bestuursopdracht Actieplan Jeugd en Veiligheid ineengevlochten worden, om zo vanuit één visie voor uitvoeringsorganisaties op een haalbare manier te werken.

Niet over maar met

In de proeftuin staan de gezinnen en huishoudens zelf centraal. Net zoals we niet over maar met gezinnen en huishoudens willen praten, zo willen we ook bij onze beleidsontwikkeling en in onze proeftuin de kennis van ervaringsdeskundigen optimaal benutten. Hiertoe zijn in 2024 afspraken gemaakt met ervaringsdeskundigen die in 2025 verder uitgewerkt worden.

Financiële en Juridische consequenties

Voor de uitvoering van het plan van aanpak proeftuin 2.0 is een beroep gedaan op de Regeling subsidie proeftuinen Toekomstscenario kind en gezinsbescherming 2025. De subsidieaanvraag is gehonoreerd en daarmee is de begroting voor de proeftuin in 2025 gedekt.

Geheimhouding op grond van de Gemeentewet

N.v.t.

Aanpak/uitvoering

- De gemeenten Zaanstad en Waterland zijn bestuurlijk opdrachtgever en kartrekker namens het BO Allen voor Eén.
- De gemeente Zaanstad is penvoerder voor de subsidie en levert de ambtelijk opdrachtgever, ambtelijk beleidsadvies en huurt de programmamanager en eventuele andere benodigde expertise in.
- De gemeente Waterland levert ambtelijk beleidsadvies.
- De lokale teams hebben extra capaciteit gekregen voor de uitvoering (Zaanstad, voor Waterland volgt besluitvorming nog.)
- De betrokken organisaties leveren een teamleider en personeel voor de proeftuin.

Betreft

Actieve informatievoorziening

Bijgaande stukken

Geen

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Zaanstad,

Drs. J. Hamming, burgemeester

Drs. G. Blom, gemeentesecretaris

Transactiebewijs iBabs digitale handtekening